

Az aszódi múzeum négy évtizede

Beszélgetés dr. Asztalos István alapító igazgatóval

Az 1960-as, '70-es években megjelent autós útikönyvek a Budapestről a Mátrába igyekvőknek első pihenőhelyként Aszódot javasolták, s a kirándulók figyelmébe ajánlották az egykori evangélikus gimnáziumban működő Petőfi Múzeumot. A város legismertebb nevezetessége idén ünnepli alapításának 40. évfordulóját. Dr. Asztalos István alapító igazgatóval erről a négy évtizedről beszélgettünk.

– 1948-ban az addig iskolaként működő épületet államosították, és szükségleteket alakítottak ki benne. Hogyan lehetett itt mégis múzeumot alapítani?

– Már az 1956-os forradalom előtt is jelentek meg cikkek – többek között Dienes András Petőfi-kutató tollából – arról, hogy ami a költő egykori iskolájával történik, az méltatlan Petőfi emlékéhez. A forradalom után tovább érett a helyzet arra, hogy itt egy emlékhely jöjjön létre. A járási tanács népművelési felügyelője, Kovács László kezdeményezte, hogy a Petőfi-kultusz ápolására, valamint az akkoriban is nagyon virágzó Galga menti folklór tárgyi emlékeinek megőrzésére létesítsenek tájmúzeumot. Ennek a szervezésével engem, mint fiatal történelem-földrajz szakos tanárt bíztak meg. 1958. május 11-én két teremben nyitottuk meg a gyűjteményünket. Az egyik szobában Petőfivel kapcsolatos emlékeket láthatott a nagyközönség, a másikban pedig néprajzi kiállítás kapott helyet. Természetesen a többi helyiségben továbbra is családok laktak, sőt még sportkór is működött itt. Később a járási tanács hozott egy rendeletet a lakók kiöltöztetéséről és az épületegyüttes fokozatos átadásáról. Ehhez azonban – mivel a családoknak máshol kellett lakást adni – 28 évre volt szükség.

– Hogyan fogadta a múzeumot a szakma és a közönség?

– Bizony a lakosság sokszor csodabogárnak tartott azért, hogy járom a határt, és gyűjtöm az eke által kiforgatott cserepeket, a háztartásokban már limlomnak számító eszközöket, köcsögöket. Viszont

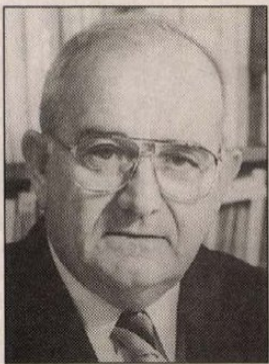
amikor egyre-másra nyitottak a kiállításokat, és sikerült ásatásokat is megszerveznünk – korábban erre nem volt példa a környéken –, kezdtek bennünket komolyabban venni. Nemcsak az egyszerű emberek, hanem a járási tanács is, amely ekkor döbönt rá, hogy van egy járási múzeuma is. 1961-ben az illetékes minisztérium is minősítette a törekvéseinket, és a múzeumi rang megadása mellett éves költségvetési keretet biztosított a számunkra. 1962-ben megalakult a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, és mi is a megyei hálózat tagja lettünk.

Az első régészeti leletmentésre 1960-ban került sor, miután megtaláltam Európában egyik legnagyobb kiterjedésű kőkori települését és temetőjét. A munkákat a korszak kiváló szakértője, dr. Kalicz Nándor irányította, a pénzügyi fedezetet pedig a járási tanács biztosította. Az eredmény tudományos szenzációként hatott, mert a szóban forgó kőkori kultúrának addig csak a Dunántúlon, illetve Nyugat-Európában bukkantak a nyomaira. Az elmult négy évtizedben közel félszáz ásatást szerveztek meg a múzeum munkatársai.

– Mennyire volt segítőkész a lakosság? Bejelentették-e, ha találtak valamit?

– Ezen a téren lényegesen más volt a szemlélet, mint manapság. A népviseletek, különböző használati eszközök összegyűjtése viszonylag könnyen ment, hiszen általában volt a mezőgazdaság, és a Galga mente asszonyai – a férfiaknál már korábban megtörtént a viseletváltás – ebben az időben kezdtek kivetkőzni. Kezdtől fogva jó kapcsolat alakult ki a termelőszoftvektekkel, a községi tanácsokkal, így a le-

tekről, értékesebb eszközökről mindig tudomást szereztünk. Manapság a műkedvelőkkel, műgyűjtőkkel kell(ene) felvinnünk a versenyt. Ez azonban évi száz-ezer forintos tárgyvásárlási kerettel egyszerűen képtelenség. Nem szívesen jelentik be a földmunkák során talált leleteket sem, mert félnek, hogy a régészeti kutatók lelassítják az építkezést. Aszódon néhány évvel ezelőtt védetté nyilvánítottuk az úgynevezett Papi földeket, mert itt találtak a korábban említett kőkori települést. A helyi szükséglet azonban azt diktálta, hogy ott telkeket parcellázzanak családi házak részére. Azzal a feltétellel oldottuk fel a védeltséget, hogy minden házépítő köteles bejelenteni, ha leletré bukkant. Mi lett az eredmény? Az építők szó szerint véd- és dacszövetséget kötöttek, és nem tartották magukat az egyezéshez.

„Az emberek sokszor csodabogárnak tartottak azért, hogy járom a határt és gyűjtöm az eke által kiforgatott cserepeket...”

– Azt tapasztaltam, hogy a múzeum látogatói rendkívül sok kiadvány segítségével ismerkedhetnek meg a vidék történelmével, kultúrájával.

– Kezdtől fogva igyekeztünk a munkánkat megismertetni a környék lakosaival. Eredményeinket az úgynevezett Múzeumi Füzetekben jelentettük meg. Ezek először 16–24 oldalas, tényleg füzeteszerű kiadványok voltak, később terebélyesebbé váltak. A sorozat legutóbbi darabjai – a Zsámboki himzések, a Kisváros a Galga mentén – már több száz oldalas könyvek. A Galga menti Műhely című sorozatunknak – amely a Galga mente bemutatását, értékeinek

feltárását szolgálja – eddig hat kötete jelenhetett meg. Természetesen ezeken kívül is készülnek könyvek, például monográfiák, amelyekre egyre nagyobb az

igény. Az ikli és az aszódi után a turai készül. Ezek megjelentetéséhez természetesen nem elég a helyi indíttatás, támogatásra is szükség van.

– Mennyire látogatott manapság az aszódi múzeum?

– Természetesen bennünket is sújt, hogy a családoknak, iskolai osztályoknak nincs pénzük kirándulásokra, ám nem csak emiatt kevesebb a látogatóink száma. A turizmus súlypontja mára áthelyeződött a Dunakanyarba, Szentendrére, és újabban Gödöllőre. Az M3-as autópálya megnyitása óta pedig a Mátrába igyekvők sem erre jönnek. Nemcsak az érdeklődőkből, de a támogatásból is kevesebb jut, emiatt négy éve nem tudjuk folytatni a múzeum megkezdett felújítását. Pedig a felhalmozott gyűjteményt meg kellene óvni, és természetesen ki kellene állítani.

– Hogyan, milyen irányban tud fejlődni a múzeum?

– Az eredeti szerepkörök megtartása mellett célul tűztük ki, hogy a galériánkban bemutassuk a környék egy-egy tehetséges képzőművészt. A sorozat sikeresnek bizonyult, ezért az utódaim – jómagam időközben nyugdíjba mentem – ennek folytatását határozták el. Nyitni igyekszünk a külföld felé is, több kiállítást vittünk már Ausztriába, Németországba, és természetesen viszontvárjuk az ottani anyagokat.

– Említette, hogy időközben nyugdíjba ment. Igazgatóként mennyire sikerült megvalósítania elképzeléseit?

– Soha nem voltam álmodozó, igyekeztem a realitás talaján maradni. Az ötleteim egy része megvalósult, egy része pedig nem. Ezek közül egyet említenék. Szerettem volna elérni, hogy a település vezetősége a szolgálati lakások közül egyet hosszabb-rövidebb időre egy-egy művészházaspárnak adjon ki, akik lakber helyett képzőművészeti alkotásokkal „fizethettek” volna. Meggyőződésem, hogy ha ez megvalósult volna, akkor ma Aszódon jóval több köztéri szobor áll, és talán a képzőművészeti kultúra is magasabb szintű lenne. Nekem ez nem sikerült, talán majd az utódaimnak összejön.

Rácz Zoltán

A színésznő utcája Budakeszin

Különleges könyvbemutatónak adott otthont hétfőn a fővárosi Helikon Könyvesház. Mezey Mária halálának 15. évfordulójára, pontosan ugyanazon a napon, április 20-án jelent meg Szigethy Gábor gondozásában a Levelek apámnak című könyv, amely a színésznő édesapjának írott leveleit tartalmazza.

Mezey Mária, a magyar színpad egyik legnagyobb alakja 1909. október 16-án született, és negyvenegy esztendőskorától, 1950-től harminchárom éven át, 1983-ban bekövetkezett haláláig Budakeszin élt. Ma is itt lakó özvegye, Lebach János elmondta: szerette a falut, a környező erdőket, és a helybeliekkel is jó kapcsolata volt. Emlékét Budakeszi szeretettel ápolja: a művelődési központban minden év októberében megrendezik a Mezey Mária-napokat. Megkoszorúzzák a művésznő egykori, Petőfi Sándor utcai házában elhelyezett márványtáblát, és színházi, zenei eseményekkel emlékeznek születésének évfordulójára. Mezey Mária emlékét őrzi Budakeszin a róla elnevezett utca és művészeti iskola is, amelynek gyermek-színjátszócsoportja minden tavasszal új műsorral lép a közönség elé.

R. V.

Építhet ránk!

OBI®

690,-

Monoblokk szék

1850,-

Napernyő
180 cm-es átmérőjű.

2490,-

Grillhordó
36 cm-es átmérőjű.

4990,-

Grillasztal
75 x 43 cm.

490,-

Párna
Monoblokk székhez.

14900,-

Napernyő-talp
Vízzel feltölthető, 20 l-es.

560,-

Hintaágy
Párnával.

2520,-

Kerek asztal
Átmérő: 90 cm.

NYITVA TARTÁS HÉTFŐTŐL-PÉNTEKIG 9-19 SZOMBATON 9-18 VASÁRNAP 9-16 ÓRAIG

BUDAPEST X. AZ ÖRS VEZÉR TERÉNÉL
Tel.: 261-9401
265-2075

BUDAPEST XIII. VÁCI ÚT 168.
Tel.: 270-5605
270-5606

BUDAPEST X. KEREPESI ÚT 73.
Tel.: 262-5549
262-0531

BUDAPEST IV. SZENT IMRE UTCA 1.
Tel.: 169-7805
169-8924

BUDAPEST XIX. ÜLLŐI ÚT - HATÁR ÚT - ADY ENDRE ÚT KERESZTEZŐDÉSE
Tel.: 282-9259, 282-9260